અધ્યાય-૩૬

સર્વવ્યાપક સાઈ-આશીર્વચન-સાફલ્ય

શ્રી ગણેશાય નમ: । શ્રી સરસ્વત્યૈ નમ: । શ્રી ગુરુભ્યો નમ: ।
શ્રી કુલદેવતાયૈ નમ: । શ્રી સીતારામચંદ્રાભ્યાં નમ: ।
શ્રી સદ્‌ગુરુસાઈનાથાય નમ: ।

આ અધ્યાયમાં ગોવાના બે ગૃહસ્થોની તથા સોલાપુરનાં શ્રીમતી ઔરંગાબાદકરની અજબ કથાનું વર્ણન છે.

ગોવાના બે ગૃહસ્થો : એક વાર સાઈબાબાનાં દર્શન કરવા ગોવાથી બે ગૃહસ્થ આવ્યા અને સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને બેઠા. બન્ને સાથે આવ્યા હતા છતાં બાબાએ તેમાંના એક જણને જ પંદર રૂપિયા દક્ષિણા આપવાની આજ્ઞા કરી અને તેણે ખુશીથી દક્ષિણાના પંદર રૂપિયા આપ્યા. બાબાએ તે સ્વીકારી લીધા. તેના સંગાથીએ પાંત્રીસ રૂપિયા દક્ષિણાના આપવા માંડ્યા પણ બાબાએ એ સ્વીકાર્યા નહિ ને પાછા આપ્યા. એ જોઈ બધાંને અચંબો થયો. શામા ત્યાં બેઠા હતા. તેમણે બાબાને પૂછ્યું, ''દેવ, આ કેવી વાત ? આ બંને જણ સાથે આવ્યા. આપે એક જણની પાસેથી માગીને દક્ષિણા સ્વીકારી અને આ બીજો માણસ ખુશીથી જાતે આપતો હતો, તેની દક્ષિણા લેવા આપે ના પાડી. આવો ભેદ શા માટે ?'' બાબાએ ઉત્તર દીધો, ''શામા, તને કંઈ ખબર નથી. હું કોઈ પાસેથી કંઈ લેતો નથી. આ મસીદમાઈ જ દરેકને ઋણ વાળવા સારુ બોલાવે છે; અને દક્ષિણા આપીને તે ઋણમુક્ત થાય છે. મારે કુટુંબ-કબીલું ઘરબાર કંઈ નથી, મારે કશું જ જોઈતું નથી. હું તો ફક્કડ છું. દરેકને પોતે કરેલું ઋણ, શત્રુત્વ-ઋણ-એ દરેક વસ્તુનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું પડે છે. તેનો બીજો કોઈ ઉપાય નથી.'' એટલું બોલી બાબાએ તેમની લાક્ષણિક ઢબે વાર્તા કહી :

એક વાર એક નિર્ધન હતો. 'નોકરી મળે તો પહેલા માસનો પગાર હું

પ્રભુને ભેટ આપીશ' એવી તેણે બાધા રાખી. માસિક પંદર રૂ.ની તેને એક નોકરી મળી. અને પછી તો તે નોકરીમાં તેને ઊંચી પાયરી મળતી જ ગઈ અને પગાર વધતો ગયો. પંદરના ત્રીસ, સાઠ, સો, બસો અને છેવટે સાતસો રૂ.નો પગાર થયો. પણ આ ઉન્નતિમાં પેલી બાધા પૂરી કરવાનું તે સાવ વિસરી ગયો. તે આજે તેના કર્મના બળે દોરવાઈ આવ્યો અને મેં તેની પાસેથી તેણે કરેલ ઋણના પંદર રૂપિયાની દક્ષિણા માગી લીધી.

હવે બીજી વાત : સમુદ્રકિનારે ફરતાં ફરતાં હું એક મોટી ઇમારત પાસે આવ્યો અને તેના ઓટલા પર બેઠો. તેના માલિકે મારું સારું સન્માન કર્યું અને પ્રેમથી જમાડ્યો તથા મને સૂવા માટે કબાટ પાસે ચોખ્ખી સુંદર જગા બતાવી. હું ત્યાં સૂતો. હું ભરઊંઘમાં હતો ત્યારે એ માણસે એક ઊભી ઈંટ ખસેડીને દીવાલમાં કાણું પાડ્યું અને અંદર પેસી ખીસું કાતરીને બધા પૈસા લઈ ગયો. મેં જાગીને જોયું તો મારા ત્રીસ હજાર રૂપિયા ચોરાઈ ગયા હતા. મને બહુ દુઃખ થયું અને હું રડવા લાગ્યો. એ બધા રૂપિયાની નોટો જ હતી. પેલો બ્રાહ્મણ જ ચોરી ગયો છે એમ મને લાગ્યું. મને કંઈ ખાવુંપીવું ભાવે નહિ. આમ પંદર દિવસ લગી હું ઓટલા પર ધન ગુમાવ્યાની ચિંતા કરતો બેસી રહ્યો. પંદર દિવસ પછી એક ફકીર ત્યાંથી નિકળ્યા. તેમણે મને રડતો જોયો. પાસે આવી મારા શોકનું કારણ પૂછ્યું. ત્યારે મેં તેમને બધી વાત કરી. તેમણે કહ્યું, ‘‘હું તને કહું તેમ કરીશ તો તારા બધા પૈસા તને પાછા મળશે. હું સરનામું આપું છું તે ફકીર પાસે જેજે. તેને શરણે જઈશ તો તારા બધા પૈસા તને પાછા મળશે. દરમ્યાન પૈસા તને ન મળે ત્યાં લગી તારી કોઈ પ્રિય વસ્તુ ન ખાવાની બાધા લેજે.'' એ ફકીરની આજ્ઞા મુજબ હું ચાલ્યો અને મારા પૈસા પાછા મળ્યા. પછી એ ઇમારત છોડી હું સમુદ્રકાંઠે ગયો. ત્યાં એક બોટ ઊભી હતી. તેમાં ઘણા માણસો બેઠા હતા તેથી જગા નહોતી. એવામાં એક ભલા સિપાઈએ આવી મારી સિફારસ કરી જેથી સદ્ભાગ્યે હું તેમાં બેસી શક્યો અને હું બીજે કિનારે આવ્યો; જ્યાંથી ગાડી પકડી હું આ મસીદમાઈમાં આવ્યો.

આમ બાબાએ બન્ને વાર્તા પૂરી કરી અને એ બન્ને જણને તેડી જઈને

જમાડવાની શામાને આજ્ઞા કરી. શામા તેમને ઘેર તેડી ગયા અને જમાડ્યા. જમતી વખતે શામાએ કહ્યું, ‘‘બાબાની લીલા જ અકળ છે. બાબા કદી સમુદ્રકિનારે ગયા નથી. તેમની પાસે કદી ત્રીસ હજાર રૂ.ની રકમ નહોતી. મુસાફરી તો તેમણે કદી કરી જ નથી. તેમના પૈસા કોઈ વાર ચોરાઈ ગયા નથી. અગર આમ પાછા આવ્યાની પણ કોઈને ખબર નથી. આમાં તમને કંઈ ખબર પડી ? આનો તમે સાર શું લીધો ?'' મહેમાનો તો બાબાની વાર્તા સાંભળી ગળગળા થઈ ગયા અને આંખમાથી આંસુ પડવા લાગ્યાં રુંધાયેલા કંઠે તે બોલ્યા, ‘‘બાબા સર્વજ્ઞ છે, અનંત છે, અનુપમ પરબ્રહ્મ જ છે. તેમણે અમારી પોતાની આ વાર્તા કહી છે. તેમણે જે સર્વ કહ્યું તે બધું અમારા દૃષ્ટાંતમાં જ બન્યું છે. આ બધી વાતની તેમને ખબર કેમ પડી એ વસ્તુ જ આશ્ચર્યજનક છે. અમે આ બધી વાત જમીને પછી વિગતવાર તમને કહેશું.'' પછી જમીને પાન-સોપારી લેતાં મહેમાનોએ પોતાની વાત કરી. એક જણે કહ્યું :

‘‘ઘાટ પરનું હવા ખાવાનું સ્થળ જ મારું ગામ છે. મારા રોટલા રળવા સારુ કોઈ નોકરીમાં જોડાવાની ઇચ્છાથી હું ગોવા ગયો. મેં દત્તપ્રભુ પાસે બાધા લીધી કે જો મને નોકરી મળશે તો હું પ્રથમ માસનો પગાર અર્પણ કરીશ. તેમની કૃપાથી મને એક પંદર રૂપિયાની જગા મળી અને પછી તો બાબાએ કહ્યું તેમ મને નોકરીમાં બઢતી મળતી ગઈ. પણ હું મારી વાત ભૂલી ગયો. તેથી આજે બાબાએ મને એ બાધા યાદ દેવડાવી પંદર રૂ.મારા પાસેથી લીધા. કોઈ ધારતું હોય કે એ દક્ષિણા હતી તો એવું કંઈ નથી. મારું જૂનું ઋણ જ મેં ચૂકવ્યું છે અને મારી ભુલાયેલી બાધા પૂરી કરી છે.''

(તા.ક. ખરી રીતે બાબા પૈસાથી ભીખ માગતા જ નહોતા અગર પોતાના ભક્તોને આધ્યાત્મિક પ્રગતિમાં વિઘ્નરૂપ ગણતા હતા. તેથી જ પોતાના ભક્તોને ધનની પકડમાં આવવા દેતા નહોતા. આ વાતનું તાદશ દૃષ્ટાંત ભક્ત મહાળસાપતિ જ છે. તે સાવ નિર્ધન હતા. માંડ પોતાનું પૂરું કરી શકતા હતા. છતાં બાબાએ કદી કોઈ પાસેથી ધનનું દાન લેવા દીધું નથી. એક વાર હંસરાજ નામના એક દયાળુ

ઉદાર સજ્જન વેપારીએ બાબાની હાજરીમાં મહાળસાપતિને મોટી રકમ આપવા માંડી હતી પણ બાબાએ તેને તે સ્વીકારવા જ દીધી નહોતી.)

એ પછી પેલા બીજા મહેમાને પોતાની વાત કહેવા માંડી : મારે ત્યાં એક બ્રાહ્મણ રસોઇયો હતો. પાંત્રીશ વર્ષ લગી તેણે મારી નોકરી નિમકહલાલીથી કરી હતી. કમભાગ્યે કુટેવને લીધે તેનું મન બદલાઈ ગયું અને તિજોરીમાંથી મારી આખી રકમ ઉપાડી ગયો અને ઊંઘતાં હતા ત્યારે દીવાલમાં મારો તિજોરીનો કબાટ છે તેની ઈંટો ખસેડી તે અંદર આવ્યો અને મેં એકઠું કરેલું ધન, મારી ત્રીસ હજાર રૂપિયાની નોટો તે ઉપાડી ગયો. આ રકમ પણ બાબાએ બરાબર કેમ કહી આપી તે વાતની મને સમજ પડતી નથી. એ જાણીને તો હું રાતદહાડો રડતો ઓટલે બેસી રહેતો હતો. મેં કરેલી તપાસ સાવ નિષ્ફળ ગઈ. આ ચિંતામાં મેં પંદર દિવસ કાઢ્યા. એવામાં એક ફકીર ત્યાંથી નીકળ્યા. મને સૂનમૂન બનીને બેઠેલો જોઈ તેમણે મને કારણ પૂછ્યું. મારી બધી વાત સાંભળી તેમણે મને કહ્યું, ''કોપરગાવ તાલુકામાં શિરડી નામે ગામમાં સાઈ નામે એક ઓલિયા રહે છે તેમની બાધા રાખ. તને પ્રિય હોય એ વસ્તુ ન ખાવાની બાધા લે. અને મનમાં જ કહે કે આપનાં દર્શન કરીશ પછી જ હું એ વસ્તુ લઈશ. ત્યાં લગી હું એ વસ્તુને અડીશ પણ નહિ.'' પછી મેં ભાતની બાધા લીધી અને મનમાં કહ્યું, ''હે બાબા, મારા પૈસા મળ્યા પછી આપનાં દર્શન કર્યા બાદ હું ભાત લઈશ.

એ પછી પંદર દહાડા થયા ત્યાં જ મારો બ્રાહ્મણ રસોઇયો પોતાની મેળે જ મારી પાસે આવ્યો અને મારી ત્રીસ હજારની આખી રકમ મને આપીને બોલ્યો, ''મેં ગાંડા બનીને આ કામ કર્યું છે. હું હવે તમારા પગમાં મારું માથું મૂકું છું. મહેરબાની કરી મને માફ કરો.'' આમ બધું બરાબર પાર ઉતર્યું. મને સહાય કરેલ ફકીરનાં મને પુન: દર્શન થયાં નથી. હવે એ ફકીરે મને ચીંધ્યા હતા તે સાઈબાબાના દર્શનની તીવ્ર ઇચ્છા મારા મનમાં જાગી. મને મનમાં તો એવું લાગ્યું કે મારે ઘેર પધાર્યા હતા તે પોતે જ સાઈબાબા હતા; જેમણે મને દર્શન આપી મારા ગયેલ બધા પૈસા પાછા અપાવ્યા. તે કંઈ મારી પાંત્રીસ રૂ.ની દક્ષિણાનો લોભ, રાખે ? ઊલટું

કશી જ આશા વિના આધ્યાત્મિક માર્ગે આપણને ચઢાવવાના તેઓ તો થાય તેટલા પ્રયત્ન કરે તેવા છે.

મારી ગુમ થયેલી રકમ મને પાછી મળતાં ખૂબ આનંદ થયો અને એ તાનમાં જ હું બાબાનાં દર્શનની બાધા વિસરી ગયો. કોલાબા આવ્યો ત્યારે મને રાત્રે સ્વપ્નમાં બાબાના દર્શન થયાં અને તેમણે મને શિરડીની બાધા પૂરી કરવાનું યાદ આપ્યું. હું ગોવા ગયો. ત્યાંથી બોટમાં બેસી મુંબઈ આવી શિરડી પહોંચવા મેં મનમાં સંકલ્પ કર્યો. પણ હું બંદર પર ગયો ત્યારે બોટમાં જગા નહોતી. કપ્તાને મને બેસવા ન દીધો. પણ એક અજાણ્યા સિપાઈએ આવી મારી શિફારસ કરી મને બોટમાં બેસાડ્યો અને હું મુંબઈ પહોંચ્યો. પછી રેલવેમાં બેસી હું અહીં આવ્યો. ખરેખર બાબા સર્વજ્ઞ સર્વવ્યાપક છે. આપણે કોણ ? આપણાં ઘર કયાં? બાબાએ મારું ધન પાછું અપાવ્યું અને મને અહીં ખેંચી પણ લાવ્યા. આપણે સદ્ભાગી! અમારા કરતાં તમે શિરડીના લોકો મોટા નસીબવંત છો. તમારો પુણ્યસંચય અપાર હશે; જેથી બાબા શિરડી આવીને રહ્યા છે. શ્રી સાઈ તો આપણા દત્ત જ છે. તેમણે જ બાધા લેવડાવી; તેમણે જ મને બોટમાં બેસાડ્યો; તેઓ જ મને અહીં લઈ આવ્યા અને પોતાની સર્વજ્ઞતા, સર્વવ્યાપકતા તથા સર્વશક્તિમત્તાના પરચા મને આપ્યા.

શ્રીમતી ઔરંગાબાદકર : સોલાપુરના શ્રી સખારામ ઔરંગાબાદકરનાં પત્નીને સત્તાવીશ વર્ષ થઈ ગયાં હતાં છતાં કશું સંતાન નહોતું. તેમણે સંતાન માટે દેવ-દેવીઓની ઘણી બાધાઆખડી રાખી. પણ સફળ થયાં નહોતાં. છેવટે સાવ નિરાશ બન્યાં. છેલ્લા ઉપાય સારુ ઓરમાન પુત્ર વિશ્વનાથ જોડે તે શિરડી આવ્યાં અને બે'ક માસ રોકાઈને બાબાની સેવા કરી. મસીદમાં માણસો બાબાને વીંટળાઈને બેઠા જ હોય. તેથી બાબાને એકાંતમાં મળી પગમાં પડી હૃદય ઉઘાડી વાત કરીને સંતાન પ્રદાન માગવાની યોગ્ય તક મળતી નહોતી. છેવટે બાબા એકલા હોય ત્યારે પોતાની વાત કરી સિફારીસ કરવા સારુ એ બાઈએ શામાને વિનંતી કરી. ત્યારે શામાએ કહ્યું કે ''બાબાનો દરબાર ઉઘાડો છે. છતાં તમારા માટે મહેનત કરી જોઈશ. ઈશ્વર તમારી મનોકામના પૂરી કરશે. બાબા બપોરે જમતા હોય ત્યારે તમે

શ્રીફળ તથા ધૂપસળીઓ લઈ મસીદના ચોકમાં તૈયાર બેસજો અને હું બોલાવું ત્યારે ઉપર આવજો.'' એ દહાડો જમીને બાબાના હાથ ધોઈ શામા ટુવાલથી લૂછતા હતા. ત્યાં શામાના ગાલે બાબાએ ચૂંટી ખણી. શામાએ જરા ગુસ્સે થવાનો ડોળ કરીને કહ્યું, ''દેવ, આપ આમ મને ચૂંટી ખણો તો ઠીક કહેવાય ? આમ ચૂંટી ખણે એવા તોફાની દેવ અમારે જોઈતા નથી. અમે તો આપના આશ્રિત છીએ. આપના ગાઢ સત્સંગનું આ કેવું ફળ ?'' ત્યારે બાબાએ ઉત્તર દીધો, ''અરે શામા, આજ બોંતેર પેઢીથી આપણે એકબીજા જોડે રહીએ છીએ. આજ લગી કોઈ દહાડો મેં તને ચૂંટી ખણી નથી અને આજ ચૂંટી ખણી. તેમાં તું આવો ગુસ્સો કરે છે ?'' એ વખતે શામાએ કહ્યું, ''અમારે કંઈ આપની પાસેથી માનપાન જોઈતાં નથી. પણ આપના ચરણમાં અમારી ભક્તિ અવિચળ ટકી રહે એટલું જ અમે માંગીએ છીએ.'' ત્યારે બાબા બોલ્યા, ''હા, હું તે માટે જ આવ્યો છું. તમને ખાનપાન આપી તમારી સંભાળ લઉં છું અને તમારો પર પ્રેમ-સ્નેહ રાખું છું.''

એ પછી બાબા ઉપર જઈને બેઠા. શામાએ પેલાં બહેનને બોલાવ્યાં. તેમણે ઉપર આવી નમસ્કાર કરી શ્રીફળ તથા ધૂપસળીઓ બાબાના ચરણમાં મૂકી. બાબાએ શ્રીફળ ખખડાવ્યું. તે ગડગડિયું હતું. અંદરનો ગોટો ખખડતો હતો. બાબા બોલ્યા, ''શામા, આ શ્રીફળ તો ગડગડિયું છે. તે શું બોલે છે ?'' શામાએ કહ્યું, ''આ બહેન આપને અરજ કરે છે કે તેનું બાળક પણ ગર્ભમાં આની માફક સ્ફૂર્તિમાન થાય અને રમે. માટે તેને આશીર્વાદ દઈ શ્રીફળ આપો.'' ત્યારે બાબાએ કહ્યું, ''કંઈ શ્રીફળથી તેને સંતાન થશે ? લોકો પણ કેવા મૂર્ખા છે, તે આવી કલ્પના કરતા ફરે છે.'' શામાએ કહ્યું, ''મને આપના વચન-આશીર્વાદની ખબર છે. આપના આશીર્વાદથી જ ઘણાંને સંતાન થાય છે. આપ આવી વાતો કરો છો અને હજી આશીર્વાદ તો આપતા નથી !''

આમ કેટલોક સમય રકઝક ચાલી. બાબાએ એ શ્રીફળ વધેરવા શામાને આજ્ઞા કરી. પણ શામાએ એ બહેનને આખું જ શ્રીફળ દેવાનો આગ્રહ કર્યે રાખ્યો. છેવટે બાબા માન્યા અને બોલ્યા, ''તેને ઘેર સંતાન થશે.'' ત્યારે શામાએ પૂછ્યું, ''ક્યારે થશે ? બાબાએ કહ્યું, ''બાર માસની અંદર.'' પછી એ શ્રીફળના કટકા કરી એક ભાગ એ બાઈને આપ્યો અને બીજો પોતે ખાધો. પછી શામાએ તેને કહ્યું, ''બહેન, તું અમારી વાતની સાક્ષી છો. જો તને બાર માસમાં બાળક ન અવતરે તો હું શ્રીફળ આ દેવના માથા પર જ વધેરીશ અને તેને મસીદમાંથી હાંકી કાઢીશ. જો હું એમ ન કરું તો મારું નામ માધવ નહિ. હું આ શું બોલું છું તેની ખાતરી તને થોડા માસમાં જ થશે.''

બાઈને એક જ વર્ષમાં પુત્ર અવતર્યો. તે પાંચ માસનો થયો ત્યારે શિરડી બાબાનાં દર્શને બાળકને લઈ ધણી-ધણિયાણી બન્ને આવ્યાં. સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરી ઔરંગાબાદકરે બાળકને બાબાના ખોળામાં મૂકી આભાર માની છસો રૂપિયા ભેટ ધર્યા. બાબાએ એ રૂપિયા તેમના શ્યામકર્ણ ઘોડા માટે છાપરી બાંધવામાં ખર્ચ્યા હતા.

સ્વસ્તિ શ્રી સંતસજ્જનપ્રેરિતે ભક્તહેમાડપંતવિરચિતે
શ્રી સાઈસમર્થસચ્ચરિત્રે ''સર્વવ્યાપક સાઈ આશીર્વચન સાફલ્ય''
નામ છત્રીસમો અધ્યાય સંપૂર્ણ
। શ્રી સદ્‌ગુરુસાઈનાથાર્પણમસ્તુ । શુભં ભવતુ ।